

X L V.

*Pointien aan de groote Vergaderinge
der Generaals Staaten te Delft,
door den Prins van Orange, voor-
gehouden, in welke verhaald wor-
den de fouten in de Regeeringe be-
gaan, sedert het aannemen der wa-
penen tegen Don Johan.*

1580. 13 December.

Myne Heeren! ingevalle wy eenichsins
twyffelden, dat in dese treffelycke Ver-
gaderinge yemant waere, nyet volcomelyck ge-
informeert van den oorspronck ende oorsaecke
deser jegenwoirdiger Oorloghe, ende waerom-
me aenvanckelycken die wapenen in handen ge-
nomen zyn, wy en zouden nyet onderlaeten;
Uwe Edelen daer van zulcx, ende in 't lange, te
berechten, dat yderman daer vuyt soude cunnen
bekennen de rechtveerdicheyt van Ulieder zaec-
ke ende voornemen, ende hoe 't selve gefun-
deert es; ende hercompt, overmidts 't geweld
te vorens gedaen, even soo zeer aen des Ge-
meen Lants Previlegien ende Gererhticheden;
als aen Ulieder persoonen; maer wy achten
zulcx noodeloos te wesen, dewyle de conti-
nuatie van d'oorloghe, ende verscheyden Re-
solutien te dien genomen; genoegsaem getuy-
genisse geven van Ulieder gemoet ende gesint-
heyt. Nu al eest schoon; dat Uwe Ed. heu-
ren

fen benegentheyt thoonen, om de tegenwoir-
dige Oorloge voorts te voeren, soo en es noch-
tans nyet genoeg, zulcx met bloote woorden
vuyt te spreecken, oft 't selve alleenlycken op
't pampier te brengen, maer behooren deselve
Resolutien, met alfulcke vrymoedicheyt ende
bequame middelen, ter executie gestelt te wor-
den, dat men de vruchten derselver des te ge-
vueghelycker hadde te verwachten. Wy zien
ende speuren daegelycx, hoe dat onse Vianden,
benedens de Resolutien ende raedtlagen by
hen genomen, oock met macht ende geweld
van wapenen, hen by tyde versien, ende al-
soe heure Resolutien metter daet te werk zyn
leggende, waer by oock tot noch toe gebeurt
es, dat men van deser zyde d'Oorloge heeft
moeten vueren, nyet daer sulcx noodich oft
den Lande oorboirlyck hadde mogen zyn, oft
den dienft van den Lande zulcx hadde mogen
vereyschen, maer daer den Vyandt zulcx goet
gedocht ende belieft heeft, commende nu
d'een Quartier, nu d'andere, naer zyn welge-
vallen, bespringen, ons alsoe voorschryvende
waer hem beliefte een krych gevuert te heb-
ben, recht oft hy onse meester, ende wy alle-
ne zyne leerkinderen waeren. D'eenige oor-
saecke van dit misval es, dat men, onder an-
deren, tot noch toe nyet en heeft geresolveert
op de middelen, dienende om eenen bequamen
leger te velde te brengen, hoe wel nochtan
de Landen daer by nyet en zyn verschoont,
maer in meerder schulden ende lasten verloo-
pen, dan eenen leger zoude gecost hebben t'on-
derhouden, overmidts 't groot getal van crych-
volck, d'welcke men in versche den Steden ende
de Plaetsen heeft moeten leggen, nyet sonder

II. DEEL. T groot.

grootte bezwaeringe van den goeden Burgeren ende Inwoon:eren derzelve: hier van soude deselve soe wel als d'Ingesetenen ten platten Lande (die nu van wrempten ende vianden onderdruct worden) verlicht zyn, indien men eenmael eenen leger te volde wilde brengen, om den Vyandt in den zynen daer mede te gaen besoecken.

U Edelen hebben gesien, hoe dat die van Hollandt ende Zeelandt, hebbende nyet veel meer als de twee derdendeel van dezelve Landen onder hen gebiet, nochtans veel, ongelucky veel, grooteren en zwaerderen last op den hals hebben gehadt, als Uwe Ed. jegenwoirdelyck al t'famen doet, als hebbende moeten wederstaen eenen Vyant, die doen ter tyt binnen dese Nederlanden ongelucky machtiger ende geweldiger was, als hy in desen tyt es; des nochtans nyet tegenstaende, naardien zy eens vrymoedelycken geresolveert waeren zyne wreede en tyrannige aenslaghen te wederstaen, soo hebben zy alzulcken swaren last, etlycke jaeren, zeer cloeckelyck gedragen, sonder nochtans, dat men oyt eenighe muysterie van Soldaten, oft clachte van de Burgeren yet importerende heeft gelyen ofte vernoomen. Dese goede orde ende eendrachticheyt is gegronddeert ende onderhouden geweest, door de goede ende eenparige middelen by henluyden opgestelt, om te mogen furneren tot de behoefticheden van der Oorloghe, als zyn Fortificatien, voorraet van Proviande ende Munitie, mitsgaders de betalinge van den Crychsvolcke, hebbende daer aene by alle Natien eenen eeuwiggen loff ende prys behaelt.

Wy en willen egeerfins twyffelen, dat alle
 1190

raacken naer de redene onderfocht ende over-
 wegen zynde, oft ghylieden en sult in desen
 niet ons over een comen ende belyden, dat
 het eenich middel ende remedie, om alle on-
 gemak ende ellende te ontcomen, waere ge-
 weest; eenige heyracht ende macht van
 Volcke te velde te brengen; om daer mede
 des te gevueschelyker; ende met goede occasien,
 den Vyandt aen te grypen, te krencken; en-
 de te beschadigen, emmers in allen gevallen,
 alle zyne aanslagen ende lystige practyquen te
 voorkomen; ende van de zelve bevrydt te sijn;
 't selve aengemerct, ende dat den tegenwoor-
 digen tyt ende gelegentheydt van saeckeren ge-
 heelyken verheyscht, met ernst op alles goede
 ordre te stellen; zoo wordt geheel nedich;
 dat Uwe Ed. soodane Resolutie nemen, als die
 van Holland hier te voren gedaen hebben.

Ende aengesien, Myne Heeren, dat dese
 tegenwoordige Vergaderinge ende bycompte
 tot egeenen anderen eynde en geschiet, dan om
 alle voorleden ongeregelheden ende gebree-
 ken te verbeteren, ende alle behoorlycke ordres
 te stellen, soo behoort men, ons bedruckens;
 voor al rypelyck te letten op al 't gene binnen
 desen Landen es voorgevallen ende gepasfeert,
 sedert dat de Provincien wederom vereenicht
 zyn geweest, waer by den gront ende rechter
 oorpronck van de gebreken bevonden, ende
 des te gevueschelycker den zelve geremedieert,
 ende op alles ordre gestelt zal mogen worden.

Wy en twyffelen geensins, Uwer Ed. en
 sijn genoeg indachtich van de Resolutie hier te
 voren by Ulieden genomen, tegens wylen Don
 Jehan, als ghylieden hem verclaerde de open-
 bare Oorloghe, vuyt oorfaecke van de secrete

machinatie ende loofse aanslagen by hem tegen
 Ulieden genomen, ende in 't werck begoft te
 stellen, deur expressen last ende bevel van den
 Coninck van Hispanien: insgelycx hoe dat Uwe
 Ed. ter zelve tyt eenen Raedt van Staten hebt
 opgerecht, den welcken Uwer Ed. beloefde
 te hoorsæmen, ende Ulieden naer zynen goe-
 den raedt ende advis te reguleren (hoe wel
 geseyt mochte worde, dat eenige daer onder
 zyn geweest, die men ten besten nyet en be-
 hoorde te vertrouwen) maer zoo verre ist
 van daer, dat den selven Raedt eenige geoor-
 saemheyt oft respect bewisen oft gedraegen
 zy, daer by de saecken eenpaerlyck tot wel-
 vaert van den Lande beleydt ende gevordert
 hadden mogen worden, dat ter contraries,
 strack naer de Resolutie, een yeder Provincie
 in 't particulier heeft begoft te stellen een eygen
 Gouvernement, om alle saecken te regieren,
 naer hen eygen belijste ende fantasie, blyven-
 de overzulcx den bovengenoemden Raedt van
 Staeten alleenetycken verciert met eenen yde-
 len tytel ende naem van Raedt, sonder den sel-
 ven eenighe authoriteyt te geven, ofte be-
 hoorlycke middelen te subministreren, om den
 Vyandt te doen wederstaen ende 't hoeft te
 bieden, oft om voorts op alle andere des Ge-
 meen Lands saecken te mogen versien, als tot
 welvaren ende conservatie van de selve was
 behoorende. Vuyt dese is noch een ander
 faulte gesproken, als namentlyck, dat de Ge-
 meene Zaecke nemmermeer behoorlyck ver-
 sien en is geweest met genoegsame middelen
 van gelde, om daer van, naer den eyfch ende
 gelegentheydt van voorvallende saecken, te dis-
 poneren, waer vuyt gevolcht es, dat alsd-
 ken

ten schoonen geweldigen leger, als ettelicke maenden naer den nederlaege van Gembloux, tegens den Vyandt opgerecht ende te velde gebrocht was, geheel onnut es gebleven, ende wederom sonder yet daer mede vuyt te rechten, opgebroken ende gescheurt.

Want de lancksaemheyte van de betalingen es geweest de eerste ende voornaemste oorzaak, dat oock den leger soe lancksaem opgerecht ende by elkanderen gevuecht ende versamelt es geweest, sulcx dat een deel Crychsvolck van den selven leger, voor daencompste van den anderen, alreede eenen tyt lanck te velde geweest zynde, onnuttelycken in sich selven es geconsumeert, ende hoe wel den selven leger eyntelyck versamelt was, soo es nochtans onmogelyck geweest, de soldaeten ten behoorlycken ryde te doen monsteren ende voorts marcheren, vuyt dien de Provintien in gebreke waeren ende bleven, te voldoen 't gemerme zy beloest hadden, nyettegenstaende alle vertoogen zoo schriftelyck als mondelinge aenhanlieden gedaen.

Des nyetteemin, naer veel arbeys, groote moyten ende geduyrich vervolg, is eyntelycken middel gevonden, om 't Crychsvolck te monsteren, ende den selven eene maent besoldinge aen te tellen; maer zynde onlanck daer nae gevolcht, de tweedracht, scheidinge ende desunie van de Provintien, is daer by gebeurt, dat alsulcken heerlycken treffelycken leger, machtich genoeg geweest zynde om den Vyandt te slaen ofte geheel te verjaegen (zoo als Don Johan by zyne eygene brieven, doen ter tyt, aen den Koninck geschreven, zekfs bekende) nyet en heeft vuytgerecht, overmits 't Crychsvolck

volck in zes. of zeven maanden tyts, sedert dattet aengenomen was, nyet meer als eens maendt befoldinge, oft een weynich meer, en hadde ontfangen, zynde daer deur genootfaect, naer veel fouten ende overlaffen den Platten Lande gedaen, op te trecken ende van elckander te scheidn, jae dat arger, heeft men het meostedeel van den Crychsvolcke gecasseert, ende vuyten Lande laeten vertrecken, ten tyde de Provincien dezeive meest van noode hadden, waer vuyt gevolcht es 't verlies der Stadt van Maestricht, die men by gebreecke van Crychsvolck nyet en heeft connen ontfietten.

Naederhandt zyn by de Provincien veel ende verscheiden dachvaerden ende versamelingen gehouden geweest, welken nochtans nyet tegenstaende, zoe en heeft men tot noch toe egeen middel kunnen ge vinden tot redressement van de twee poincten hier boven verhaelt, als namentlyck, de *oprechtinge ende bevestiginge van eenen goeden Raedt, met genoegsame volcommen macht ende autoriteyt, ende de middelen van contributien suffisant, om in tyden ende wylen de lasten van der Oorloghe daer mede te vervallen.*

Ende om 't gene voorz. is in treyn te brengen, is die Unie van Vuytrecht opgerecht, gemaect ende bezworen, op hope dat daer by die saecken op een beteren voet gebracht hadden mogen worden, ende voortaan op alles beteren voortganck te verwachten waere geweest, waer inne de Gedeputeerde hen oock zeer lofselyck hebben gequeten; maer also sich eenige zwaericheden waeren presenterende, zoo is wederhant by den Generaelen Staeten, tot Antwerpen vergadert geweest zynde, goedt ende
raet.

raetsaem gevonden zeeckere Instructie, poincten ende articulen te ontwerpen, ende aen elcke Provincie in 't particulier overgesonden, om daer op, nae rype deliberatie, elck in den zynen te resolveren, ende alsoe naederhant in eenē Generaēle Vergaderinge van allen den Provincien, een zeecker, vaste, ende vuntelycke Resolutie daer op te nemen; maer en heeft nochtans 't selve middel tot noch toe gheenē voortganck gehadt, dan zyn de Gedeputeerde, naer dien zy den tyt van vyff ofte zes maenden daer op versamelt waeren geweest binnen Antwerpen, ende de saecken by veel ende verscheyden communicatien, al in 't lange, hadden gedebatteert, ten lesten sonder eenige Resolutie te nemen, van elckanderen gescheyden.

Ende hoewel den oorspronck van alsulcken onregeltheden swaerlycken is te gronden, zoo ist nochtans, dat vele verstandige luyden voor geheel zeecker houden, datter noch onwillighe, ende qualyck geaffectioneerde allomme in de Provincien zyn, die met listige ende schalcke practycken soecken alle goede ende vruchtbare raedtflagen en Resolutien te verhinderen ende omme te stooten, waer deur den Landen wel het meeste quaet ende ongerieff veroorsaect wordt: daer beneffens werdt noch een ander gebreck gevonden, nyet veel minder als 't voorgaende, daer insgelycx veel achterdeels en quaets vuyt es spruytende, als namentlycken die jaloufien, die dagelicx lanx foe meer onder den Provincien opcomen, nemende een yeder Provincie meerder aenschou, in 't opinieren op hen eygen bate ende voordeel, dan om gesamenenderhandt ende eendrachtelyck te advyseren, ende te beraedtflagen, 't

gene soude mogen dienen tot 't gemeen beste, om den gemeenen Vyandt te wederstaen, 't welck es de eenige ende waerachtige oorfaecke, dat men dicmael lange raedtflaget, maer zeer traech es in 't resolveren, ofte dat noch arger es, hoewel dat men, naer lancwillige deliberation, op eenige zaecken heeft geresolveert, dat nochtans alsulcke Resolutie noch nyet volbracht, oft ten effecte gestelt en werdt.

Wy en zullen Uwer Ed. egeen verhael doen van de vertooghen ende remonstrantien, die wy Ulieden tot meer reysen gedaen hebben, overmits wy nyet en twyffelen, deselve onse remonstrantien onder Uwe Ed. zyn berustende, ende in Uwe Registeren geschreven, zoo Ghylieden oock sult gesien hebben de punten ende articulen voor ettelycke maenden by ons aen de vier Leden gepresenteert, die wy Ulieden mede binnen Antwerpen hebben gecommuniceert ende naederhant elck in den zynen hebben overgesonden; maer eyntlick hebben wy Ulieden hertgrontlick te bidden, dat een yegelick, affleggende alle eygene ende particuliere affectien, alleenlick opsicht wilt nemen op 't welvaeren ende proffyt der Generaliteyt, stellende in de zelve alsulcken ordre, dat een yeder daer by allen goeden voortganck, met Gods hulpe, in de gemeyne Lantsaecten hebbe te verwachten. Wy en willen egeensins twyffelen, oft wy en sullen door de handelinge met den Hertoge van Anjou begonnen, in corten daegen alle goet secours, hulpe ende bystant betomen, des nochtans nyet jegenstaende, zoe en wordt nyet onraedtsaem middelertyt onse saecken naer vuytersten vermogen te bevljtigen ende bebertigen, om alsoe twee pesen

pesen op onse boge te hebben; te meer, aengeliën hoedanigen secours wy mochten beoemen, eenen vegelycken bekendt es den vuytgancck van den Oorloche altyt onleker te zyn, waer omme grootelycken te loven ende te prysen es, dat men in alsulcken grootwichtigen saecken, alle goede voorsichticheyt gebruyct, ende goestys zultx in alles voorfiet, dat men, om eenigen nederlagen, dyer mochte overcommen, nyet geheel onderdruct oft verloren en zy, in alle d'welcke Uwer Ed. met goeden raedt ende rype deliberatie connen versien. Onsent halven mogen Uwer Ed. verskerkt wesen; dat wy nyet anders en begeeren, dan ons geheelycken tot Uwen dienste ende van den gemeenen Vaderlande, tot allen tyden te laeten gebruycken, ende in den zelve te leven ende te sterven. In de margine stont. Overgegeven by mynen Genadigen Heere, den Prince van Oraengien, mynen Heer n den Gedeputeerden der Geunieerde Provincien tot Delft vergadert, den xiiii Decembris xvc en tachtentich. Onderstont. My jegenwoordich. Geteeckent J. Houfflin.

*Register D. ter Staaten Griffie van
Zesland.*

